

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Közállapotaink.

— Beküldött cikkek. —

Székelyudvarhely, május 7.

Bocsánatot kérek a tisztelt olvasóközönségtől, hogy elhagyva az objektivitást, szubjektív benyomásokról, érzelmekről és gondolatokról adok számot a nagy nyilvánosság előtt. De vannak idők, helyzetek és viszonyok, a mikor az igazi objektivitást csak a szubjektív fölfogásban láthatjuk igazán visszatükröződni.

Mint a nemzeti ellenállás egyik szerény harcosa, az 1905. év elejétől kezdve sok, igen sok izgalmat és lelki küzdelmet állottam ki. De bízom a nemzet ellenállóképességében, a magyar ügy igazságának erejében és Istenben, a ki mindent jóra fordít s bár sokszor a legnagyobb kétségbeesés szállta meg lelkemet, buzdítottam mindenkit, a kivel csak érintkeztem, hogy rendületlenül és következetesen, még a börtöntől sem rettenve vissza, tartson ki a nemzet ügye és az alkotmány védelme mellett.

Fájó szívvel láttam, hogy miként adja be egyik törvényhatóság a másik után derekát a királyi biztosok erőszakos föllépése előtt, hangzatos frázisokkal miként iparkodik kitérni egyik is, másik is a hatalommal való összeütközés elől s miként gyöngíti és sulyosítja ezzel annak a néhány törvényhatóságnak a helyzetét, a mely még tapossa a rögzös utat, melynek végcélja az alkotmány megmentése.

Az igazat megvallva, nagyobbak, egysége-

sebbnek, elszántabbnak hittem nemzetemet, a mikor a küzdelem megindult, mint a milyenek a küzdelem utolsó fázisaiban látnom kellett.

Ki sem tudom tehát fejezni azt az örömet, a mely elfogott akkor, a mikor létrejött a megoldás, kineveztetett a nemzet vezéreiből álló minisztérium és sikerült megmenteni azt az elvet, hogy a nemzet ellenállása törvényes volt. Mert ebben a békében egy szebb jövő zálogát, a megmentett elvben a függő kérdések kedvező megoldásának hatalmas biztosítékát és a küzdelem tanulságaiban a nemzet okulásának, tökéletesedésének, ellenálló ereje gyarapodásának alapját láttam.

A koalíció tehát átvette a kormányzást és a minisztérium a legjobb akarattal, a legkomolyabb elhatározással látott hozzá, hogy a törvénytelen kormányzás következtében fölhalmozódott bajokat elhárítsa, a nép jólétét növelje, a nemzetet azon a téren, a hol szabad keze van, erősítse és a függő kérdéseket, a mennyiben rendezhetők, rendezze. A törvénytelen állapot megszűnt, a kormány iparkodott kielégíteni minden jogos igényt, melyet az állammal szemben az alkalmazottak és a különböző foglalkozási ágak támasztottak, az alkotmány újabb biztosítékokat nyert, a gazdasági viszony Ausztriával tíz évre rendeztetett, s Apponyi iskolai törvénye megszerezte a kormánynak azokat az eszközöket, a melyekkel a nem állami népiskolákban a magyar állam uralmát biztosíthatja a nemzetiségi izgatással szemben. Nemzetünk megerősítésére és fejlődésének biztosítására egy kormány sem tett

annyit, mint a mennyit rövid három év alatt a mostani tett s egyetlen előző kormány sem törekedett annyira a közjólét előmozdítására, a kis emberek védelmére és a kizsákmányolás ellen való biztosítására, mint a mai.

Mind a mellett közviszonyaink nem javultak, hanem romlottak, s ma a züllésnek oly fokát tüntetik föl, hogy ha nem biznék az ember a Gondviselésben és a nemzet szerencsecsillagában, kétségbe kellene esnie a nemzet jövődjén. Hogy a magyar kormány Bécsben bizalmatlansággal találkozott s hogy a magyarság minden külső és belső ellensége, osztrákok, nemzetiségek, horvátok és szociálisták szövetkeztek a nemzeti kormány ellen és mindent elkövettek, hogy helyzetét megnehezítsék, azon nem csodálkozom. Hiszen a régi kormányzás alatt ezek a tényezők azért nem léptek föl a kormány ellen, mert ha nem is tudatosan, de hatalmi érdekek által elvakítva, az embereket az állam támogatásához hozzászoktatta s az öntevékenységtől elszoktatta, hogy a nemzetet aspirációiról való lemondásra nevelje, a horvát és a nemzetiségi szeparatistikus törekvések melegágyát föntartsa, s az udvari és az osztrák követeléseket megfelelő formában kielégítse. De hogy a nemzetnek a magyarságon belül is akadjanak ellenségei s hogy a koalíción belül is oly jelenségeket lehessen észlelni, mint a milyeneknek nap-nap mellett tanulni vagyunk, azt soha sem hittem volna.

Mit tartson valaki arról a nemzetről, a mely megtűri, hogy egykori kormányzó pártjának alakjai egy követ fujnak a nemzet ellensé-

Az erkölcsi alap.

— Ojjé! . . .

Igen; jól méltóztatik mondani. Engem is kineztek az erkölcsi alap testetlen fogalmaival. És nekem is eszembe jut most az öreganyám wiklere, a részcsattos. Továbbá a krispin, a nagy fekete üveg-cseresnyék a főkötőjén, a krinolin, a plaid és a sok mindenféle avét, de legalább kézzelfogható életkellék. A mi éppen akkor volt divatos, a mikor elvont prédikációk, megérthetetlen exhortációk, axiómák, gnómák és légnemű elmélkedések segítségével iparkodtak belém szorítani az erkölcsi alapot. Még most is jól emlékszem mindre, t. i. a wiklerre és a többire.

— Azonban most már okosabb a világ! . . .

Csak hogy ezt mar nem méltóztatik jól mondani. Mert abból az ósdi „alapozásból“ mi következett volna, ha a világ csakugyan okosabb volna? Az, hogy mivel az a testetlen erkölcsi alapozás, a mit bennünk elkövettek (kivéve az eseményes bibliát és a megjegyezhető meséket), nem volt okos; tehát okosabbat kellene kitalálni. És a t. Világ mit cselekszik? Ezernyi ezer könyvben, írásban, állásban, ülésben azt hirdeti, hogy egyáltalán bolondság az — erkölcsi alap.

Vagy nem ezt? Legyen tanum Ön a ki ezeket olvassa.

Nem is markolok be mélyen a szívébe. Nem kérdezem, van-e elzüllött csemetéje? Azt sem, hogy kedves neje tart-e udvarlót? Vagy t. férje — legyünk a férjek iránt keményebben — tart-e szeretőt? Azt sem kérdezem hogy kedves leánya az erotikum és a homoszexualizmus rejtelméből letette-e már az érettségi vizsgálatot? Csak azt kérdezem, hogy ama kevés csöndes órák egyikében, a melyeket nagy kivétel

gyanánt hágy nekünk az örökké zaklató élet, nem-e gondolja ön is magában ezeket:

— Jó, jó! Látom hogy a világ régi erkölcsi redje megsántult. Értem az új eszméket, tetszenek is. De vigyen el engem mégis az ördög, ha tudom, hogy mi az a legfőbb cél és szabály, mi az az erkölcsi alap, a mi szerint egymás felfalása nélkül élni fogunk mi vagy a gyermekeink, ha a régít egészen felrugtuk?

Éppen ezt a nagy, sőt legnagyobb világméretű tárgyalta az imént Londonban egy tudós nemzetközi kongresszus. Az egyházi és világi tudomány legfényesebb fegyvereit csattantották össze, hogy az erkölcsi nevelés dolgában az egyházi és szociális eszmék ellenséges zür-zavarából valamely új, megfogható igazságot kiverkedjenek.

Mink keveset tudunk az ilyenekről. Ezzel is úgy vagyunk, mint minden mással. Kint valahol óriási gyárak dolgoznak, mi pedig készen kapjuk a szövetet, a butort, a kalapot, az ékszeret a gépeket; későn és drágán. Sőt többnyire az alját. De haladás már mégis, ha abban a londoni nemzetközi eszmegyében már magyarok is résztvettek, nem kisebbek mint Gaál Jenő, Balog Jenő, Finácz Ernő, Erdői Béla tanárok, Prohászka Ottokár püspök, Giesswein Sándor kanonok. Ki írásban, ki a tulajdon maga képében.

Előttém pedig nagy csomó könyv, írás és jegyzet hever az asztalon jól kiczeruzázva. Körülbelül Spencer Herberttől kedve Láncki Jenő dr. érdekes kis szociális etikai művéig minden, a hol egy modern etika után az Isten, a vallás a tiz-parancsolat és a biblia segítségével nélkül turkálnak.

Keresik, de megtalálják-e? Én magam félelem nélkül ajánlom az én lelkemet Luczifer ő fenségének a pártfogásába, ha miundezebből csak egy új szilárd erkölcsi meggyőződést is merittem magamnak. Pedig

törttem magam utánna. Való igaz, hogy valamiben valamennyinek van valami igazsága, talán még nekem is, de az új archimedesi pont nincs meg.

Spencer! Ez a hatalmas angol koponya bizonyosan új gondolatokat ömlesztett a világba. Etikája, mely először merte a régi földöntuli származásu erkölcsi alapot a merőtudomány eszközeivel megvizsgálni, csakugyan az egyéni jólétet vette annak alapjául. Kevesen tudják jól: összhangban a társadalom jólétével. Az erkölcs a jólét utáni törekvés terméke, de védelme is a jólétnek, bár az érzelmek világából fakad. Egoizmus és altruizmus nem két ellenség, hanem két testvér. A szeretet religiója mellett egyelőre él és hasznos a gyűlölet religiója is. De a fejlődéssel (evolúció) nő, tagozódik és tökéletesedik az etika. Az egoizmus fokként átolvad az altruizmusba és jóvöltunkat mások jóvöltán keresztül törekszünk elérni. Lesz idő, a mikor az egymás ölése nem lesz hősiesség, ellenben csak az lesz a Leonidás, a ki a békés együttélésnek tett valamely rendkívüli szolgálatot. pl. mint Pasteur avagy Lister.

És ma már a Spencer-féle etika is — konzervatív! Miért? Azért mert a fokozatos fejlődés az ő vezérmotivuma. És mert a vallást nem dobja ki azonnal ebrudon az etika területéből. A forradalmi erkölcsstan kivetette a nyeregéből.

A szociálizmus Marx gazdasági etikáját toltta előre. Sokkal jobban, mint általánosan hiszik. A vallásos erkölcs: népbolondítás. Nem más, mint az uralkodó erők és gazdagok kezében a rablancz, melyet a szegényekre és gyöngékre sűrű imádságok közt fölvernek. Azután pedig csereben a mennyei üdvösségre adnak neki utalványokat. A földi üdvösséget azonban mind maguk habzsolják föl, Isten nevében.

geivel, s olyankor ujjonganak, a mikor a kormány, mely nem belőlük való, oly oldalról találkozik nehézségekkel, a melylyel szemben a nemzet egészének, mint egy embernek kellene sikra szállania?!

De ezt még le lehetne nyelni valahogy azal a magyarázattal, hogy hiszen a régi rendszer éppen azért bukott meg, mert politikai célja nem a nemzet java volt, hanem a nemzetben való uralom megtartása. De mit látunk magában a koalícióban?

A koalíciót nagy nemzeti célokért való közös küzdelem létesítette. Együtt védték a koalícióba került pártok a házszabályokat erőszakos támadás ellen, együtt mentek a választási küzdelembe és vívták ki a győzelmet, együtt harcoltak a magyar hadseregért és a gazdasági önállóságért, együtt szenvedték át a megpróbáltatás nagy napjait, együtt kötötték meg a hatalommal a békét s együtt állapították meg azt a kormányzati programot, a melynek alapján az átmeneti kormányzást elvállalták. Azt következtetem tehát ebből, hogy a közös politikai célok, a közös szenvedés és közös küzdelem oly szorosra fűzte a kapcsolatot a koalícióban egyesült pártok között, hogy itt tulajdonképpen csak egy párt lesz, tudniillik a koalíció, a koalíción belül lévő pártbeli különbség csak azért marad fenn, mert így kívánja a történelmi fejlődés, a melynek alapján a koalíció létesült.

Ezzel szemben azt kell látnom, hogy nincs oly csekély jelentőségű kérdés, a mely miatt a haza összes belső és külső ellenségeink nagy öröme, a pártok hajba ne kapjanak egymással. Egy állás betöltése, egy követválasztás, egy jelentéktelen politikai kérdés elégséges, hogy hol a néppárt a függetlenségi párt ellen, hol a függetlenségi párt a néppárt és az alkotmánypárt ellen, hol egyes alkotmánypártiak a függetlenségi törekvések ellen a folyosón vagy a sajtóban hallassanak kifakadásokat, sőt az is előfordul, hogy a függetlenségi párt egyik frakciója a másik ellen fondorkodik. A hol ilyesmi történik,

ott hiába a kormány szolidaritása, mert a pártok között való czivódásból sokan a kormány tagjai között fönnálló ellentétekre következtetnek.

Majd a politikai éretlenségnek olyan jelenségeit látni, hogy a parlament tagjai egyenest beleavatkoznak a kormányzásba olyankor, a mikor a többségből való kormány kormányoz.

Társadalmi téren szintén elszomorító képet nyercünk. Minden foglalkozási ág a maga érdekeinek a kielégítését követeli a többi rovására s a kormánytól vár mindent, attól követeli oly állapotok megváltoztatását, melyeket soha sehol kormányhatalommal megváltoztatni nem sikerült. A nemzet nem hogy egyesülne nagy, egyetemes föladata megoldására, hanem darabokra tör s minden rész a másik ellen tör s a kormányt akarja fölhasználni a maga külön céljainak keresztülvitelére.

Ily viszonyok között s ezeket látva, minden önzetlenül gondolkozó ember elveszti hitét a nemzet életrevalóságában, a nagy, egyetemes föladatok megoldására való hivatottságában s a nemzet minden ellensége elérkezettnek látja az időt, hogy egyesült erővel támadja a nemzetet és uszítsa egyik pártot vagy érdekkört a másik ellen s ezzel lehetetlenné tegye egy tisztességes és hazafias kormány legnemesebb intenczióit.

Nem, ez nem tarthat így tovább! Mert ha tovább tart, vagy a kormány kényszerül arra, hogy korrupt kormányzati rendszert honosítson meg, vagy megint oly rezsím következik, mely a nemzeti eredményeket ismét megsemmisíti s az alkotmányt ismét üres formalitássá teszi. S mind a két esetben egyre általánosabbá válik majd az a meggyőződés, hogy az alkotmánynak nincsen értéke, hogy többet érne az ilyen alkotmányosságnál egy becsületes abszolútizmus. Pedig az abszolútizmus, mely más államokat olykor talpra állított már, a mikor elfajult az alkotmányos élet, nálunk finis Hūngariae-t jelent.

A nemzetnek magának kell tehát regenerálnia alkotmányos életének elfajulásait, ha nemzet akar maradni. A koalícióban lévő pártok-

nak pedig félre kell tenniök a kicsinyes torzskodásokat, ha mint párt az uralom részese akarnek maradni. Mert nagy kérdések várnak most megoldásra s nagy küzdelmek várnak a nemzetre, a melyeket csak úgy vivhatunk meg sikerrel, ha nem azt keressük, a mi elválaszt és felekezetre bont, hanem a mint Andrassy mondta, a mi összefoglal, a mi egy akarattá egyesít.

Ezt ajánlom én most, a királyi kihallgatások küszöbén a képviselő urak figyelmébe.

B-1.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, május 8.

A nemzet életfordulója.

Ahogy a mult héten folyt a magyar politika dolga, abban az ember, már t. i. a vidéki magyar ember hajlandó az ő rusztikus reménységeinek folytonos csalódásait látni. Még a mult napokban érezhettük, hogy az erőteljes és mélyen járó válság egészséges dacolásban egyesít mindnyájunkat. De ahogy telik a nap, a maga rövidségével is át tudja alakítani ezt az egységesítő erőt. Napról-napra új tervek hírére halljuk, melyek a kibontakozás utját-módját más más ösvényeken akarják megkísérteni. A politika mesterei mintha megirigyelték volna Mérai Horváth Károly dicsőségét, aki tudvalevőleg 50 ezer koronás reczipét irt a koalíció életre hozása végett. Mindenki formulát gyárt, ami eltakarja a helyzet kényességeit és próbacsínáló küzdelmességeit. Mindenki alkudni akar és függőben tartani holmit a magyar függetlenség eszméjéből.

Persze, hogy az eféle függőben hagyások nem a válság megoldására valók, hanem csak vétkes mulasztások. A természetességnek és őszinteségnek a megtagadása, amiből csak még több hazugság fakad s még több bizalmatlanság az uralkodó és a nemzet között. Az a sok kovácsolás, ahogyan 67-esekből 48-asokat akarnak csinálni, s viszont a 48-asokból 67-eseket, mind-mind szavakkal való játszás, aminek lehet értéke a vicczlapokban, de a nemzet életét előre nem viszi. Mondják, hogy a 48-as program nem kormányképes, mert az uralkodó rokonérzése hiányzik tőle. És eközben nem veszik észre, hogy a 67-es program még kevésbé kormányké-

Nem folytatom; talán fölösleges is. De szörnyű elgondolni, hogy ennek az eszmesornak mi a vége? Ime: az önmegtartóztatás és mértékletesség tehát nem erény. De erény az élvezet, a bő élet, az igények fokozása, mivel mindez haladásra, a javak igazságosabb megosztására és fokozottabb termelésre, tehát nagyobb jólétre kényszeríti az emberiséget.

Csak szélső pontjait jeleztem az erkölcsi eszmék egyetemes összekavarodásának. (Ez különben járványos szó, jó tudni.) Pedig mindezek száz és ezer tetszetős formában hatnak. Elárasztják az irodalmat, a színházat, a szalont, és mint a levegő, beszűrődnek az ajtóhasadékon és a kulcslyukon még a hálószobába is.

Ha töllem valaki azt kérdezné, láttam-e tehát ezeknek a gyakorlati hatását magam körül, az életben is, — akkor ennek azt felelném:

— Látom. Valóban az élet most bujább és meggondolatlanabb, mint valaha. Az asszonyok és leányok közül többet visz el az ördög, mint valaha. Még a művelt nők beszéde is mosdatlanabb és izléstelenebb, mint valaha. Több öngyilkosság van s kivált több iskolai öngyilkosság, mint valaha...

A többit, a mit látok, elengedem magamnak. Majd akkor mondom el, ha majd tudom, hogy azt is elhiszik. De ha mindent összefoglalok, a mit látok, itt van a végeredmény:

— A fizikai, tehát a merőben testi élvezetek rohamosan nőnek az új etikai eszmék hatása alatt. Ellenben fogynak és sekélyesednek a szellemi élvezetek (a tragédiáktól a kabaretig!) és rohamosan tűnnek el közülünk ama nagy kielégítések, a melyeket erkölcsi élvezeteknek nevezünk annak előtte. Holott ezekből volt mindig és mindenütt összeróva az erkölcsi alap.

Világos, hogy ez az etikai lazulás sokáig el nem tarthat nyílt forradalom vagy még nyilvánvalóbb rabzolgaság nélkül. Mert a társadalmi együttélésnek primitív erkölcsi biztosítékait a világ sokáig nélkülözni képtelen. és vagy kiverekszi magának az

ujakat, vagy zsarnokot keres magának, — mint a forradalmi francia nép tette — hogy ha fölséges lábrugások árán is, de megváltsa élete békéjét és biztosságát.

A szabadság igazi bajnokai tehát azok a tudósok is, a kik az erkölcsi nevelés alapjait, egymás okos megértésével helyre akarják állítani.

Mert nemcsak a mostani nemzedékről van szó. Ez még gyerekkorából az etikai érzések beorganizált nagy készletét hozta magával. Ha hitetlen, akkor is elég vallásos még. A jövő nemzedéket azonban ezzel a felemás ábrázatu erkölccsel fölnevelni lehetetlen.

Egyrészt Istent, tizparancsolatot és bibliát tanítani nekik; másrészt azt, hogy ez mind csak az urak hunczfutsága, s a bő és szabad élet az igazi erkölcs! Akkor jobb, ha egyenesen hazudni tanítjuk gyerekeinket, mivel ez olcsóbb és rövidebb. De — legyünk őszinték — ehhez legalább magunk is értünk, még pedig alaposan...

Hogy olykor a magam belső világosságában hányom-vetem csöndesen azt, a min Londonban a nagy papok és nagy szociológok veszekszenek, megvallom, mindig nyugtalansággal végzem.

Nem tanultam és nem gondolkodtam keveset az életben. Nem éltem úgy mint kortársaim tulnyomó nagy része, — a hogy a katonáknál mondják: in's Blaue hinein. Betörttem a fejem sokszor az u. n. „tisza emberi erkölcs“ tanításai szerint, de legalább is annyiszor a vallásos erkölcs tanításai szerint. Érzem mindig, hogy az igazi vallás és az igazi tudomány nem ellensége egymásnak, ha az egyház és a világi politika az is. A mint hogy az egoizmus és az altruizmus vegyülete adja az életboldogságot, ha ez a vegyület a kor fejlődési állapotának megfelel.

A szentírás isteni önzetlenségeit is sokszor néma hódolattal bámulom; de tudom, hogy a felé örekedve, mégis csak fele uton vagyunk. A szeretet dicsőséges religióját jó, ha egyelőre husággal őrizzük a szentségtörőktől. S mint jó keresztény, kövel nem dobálózom. De ha felebarátom mégis kövel dob meg,

készen vagyok őt kenyérrel meghajítani... de úgy hozzávágom, hogy hat hétig nyomja az ágyat. Mert ma még csak itt tart a világ.

Szóval, ha az ember az egyházi tanítások tulajzásait is, a modern szociális tanítások tulajzásait is lerázza magáról, mint a kacsza tollairól a fölösleges vizet: nyílt elmével és helyes kritikával menekülni tud a belső meghasonlástól.

De ha gyermekekre, t. i. a jövőre, s egy kicsit a tudatlan és kritikátlan milliókra gondolok, nem vagyok ilyen nyugodt. Mivel az eszemet nem rendeztem be abszolút kategóriák szerint s a haladás forró vágya mellett is tudom, hogy az emberi állat nem angyali lélek: akárhogyan csiklandozom is magamat, nem vagyok képes letagadni, hogy a vallás által évezredekken át kiképzett erkölcsi rendszert, szibólumokat, szent könyveket, legedákat, meséket és alakokat a legműveltebb elme is alig, a műveletlen és kezdő elme pedig sebegysem néhülözheti. És ha a vallásos morálist az egyházi morálistól el birjuk választani, akkor már ezzel is közelebb kerül egymáshoz a két veszekedő tábor jobb keze. Ha!...

Hogy a gyermekekkel végezzem (rajtunk már ugy se lehet segíteni), csak egyet mondok, a mit talán a legvadabb marxista is meg tud érteni.

Hogy visszafelé tekintetek azon az elég hosszú uton, a melyet már megfutottam és keresvén keresem, mi volt a legtisztább erkölcsi kielégülés és öröm életemben, mindig egy idilli kép vetődik föl az emlékezetemben.

Mint kisgyerek a filusi toronyba a nagyharang köteléte ríngatom és az pontosan engedelmeskedik győnte erőmnek: bam... bam... bam. És erre most ezren imádkoznak az emberek odahaza és künn a határban... És én huzom a harangot! Isteunek dicsőség, nekem pedig nagy öröm!

Kinek volna szive és lelke hozzá, hogy ezt a gyereket onnan elkergesse és durván ráförmedjen:

Nem takarodsz el onnan, te Taksony; te is az uralkodó osztálynak az inasa akarsz lenni! —

pes, mert elhasználódott, s még az a katonai kérdésekben való kurucz-hajlama is csak pirosító, amit a kormányképtelen 48-as programból füstött magára.

Nem a történeti évszámok elveitől függ a helyzet kialakulása, hanem a magyar nemzet életszükségeinek őszinte felfogásától. Új világra van szükségünk, ami a magunk erejéből támad életre, s nem a ránk diktált és ránk erőltetett külső érdekekből. Az egész emberiség a szociális átalakulások korába jutott, hol a nemzetek gazdasági egyéniségének már tisztán ki kell válnia. Ha nem tud kiválni, akkor csak más erősebb egyéniségű nemzetek sodrába kerül, s a maga különös egyénisége teljesen elvesz az emberiségre nézve. Ilyen elveszett egyéniségben a 48-as vagy 67-es évszámok jelszavaival csinált politika mind csak avatagság, emlék és álom, amint talán egy pár ember megilletődik, de a haladó kor észre se veszi. Ha tehát a magyar ilyen elsodrott érzelmi elemmé nem akar válni, akkor most kell megcsinálnia a maga külön gazdasági egyéniségét. Nem szabad, hogy megtorpanjon holmi vétóktól hanem az életfenntartás végső ösztönével kell megragadnia minden alkalmat, hogy magát a gazdasági elnivellálástól megmentse.

Azt mondták ugyan a mult heti politikai hírek is, hogy az ilyen daczolás miatt majd Kristófit küldik a nyakunkra. Hát jöjjön! Legalább egy keveset megkavarja bennünk a vért. Erre pedig szükségünk van, mert hajlandók vagyunk akkor is az alkuvás párnáján aludni, mikor életünk és egyéniségünk elmulásának veszedelme következett ránk.

*

Kincs az eredetiségben.

Odalenn, török atyánkfiai úgy látszik, hogy mégis alaposan elintézik a maguk belső zenebonáit. Ott tartanak már, hogy a régi abszolutisztikus uralom romjain új alkotmányt építenek, mely a népakarat biztos megnyilatkozására és érvényesülésére nyit utat. Sok merészség, sok tetterő és sok életvágy van ebben az építésben; de ami a legfőbb, sok az eredetiség is az új alkotmány pilléreinek a kidolgozásában. Ahogyan megvonják az uralkodó és nemzet közötti hatalmi köröket, az már nem a nyugati parlamentarizmus egyszerű lemásolása, hanem a keleti despotizmus egészséges visszahatása.

Sokszor lehetett hallani az ifjú törököknek a régi rend hivein való fokozatos győzelmekor, hogy most már a törökök is beleveznek az európai modernség csillogó vizeibe. Hát ha csak erre a modernségre törekednének az új Törökország harcosai, úgy az ő harczuk mit sem érne az európai művelődés szempontjából. Ugy ujtani nem lehet, hogy egyszerűen eldobjuk a régít. Ezzel új javakat nem hozhat létre senki az emberiség részére, hanem csak a más ember, más nemzet és más kultúra javait veszi kihasználás alá. A nemzetek külön hagyományai olyan erkölcsi tőkék, s az ezekben fekvő régiségek olyan értékek, melyeknek átídomulásaihoz lehetnek csak új erők és új értékek az emberiség számára.

Tehát nem a török nemzet modernkedő hajlamai azok, amiket megnyugvással lehet néznünk a törökök most alakuló új országrendjében. Hanem azt a keleti csillogást és merészséget érezhetjük az ő átalakulásukban megnyugtatóknak, ami eredetien, a maguk felfogásából és szükségérzetéből fakadt. Ami nem a vén Európa etikettjeinek, s nem is az itt mindenre ránehezű krinolin-bordáknak a majmolása, hanem egészen az ő őszinte természetessége. Ennek lehet örülnünk, mert mi is rászorultunk, hogy ilyen őszinte természetességgel próbára tegyük az életerőinket. És ha van előttünk erre biztató példa; ha megcsinálja ezt a példaadást a török testvér mind több és több eredetiséggel: akkor jót cselekszik nekünk is. Ha azonban csak modernkedik, ha csak majmol, akkor olyan neveléses lesz, mint az olyan bölcsködő íráskorok, amikben a székely faluk zugfirkászai utánozni szokták a hivatalos stílust.

*

Csak egy csavart.

Érdekes hír adott számot egy névtelenül tett alapítványról, melynek kamatait az alapító annak kívánta juttatni, aki a hadügy technikájában a legcélszerűbb találmányt gondolta ki, ha mindjárt csak egy csavart is. Ahogy az ujságok leírták, ott ez a csavarral is megelégedő minimális kívánság szerényen megvonul a zárjelek között. Pedig ami a zárjel közé került, az a lényeg. Aki ezt a csavaros alapítványt tette, az nagy humorista lehetett és nagy filozófus.

Mert hát a hadügyi technika dolgában eddig

is a csavar volt a legfőbb elementum. Minden hadügyminiszternek az volt és az ma is a legfőbb törekvése, hogy a fegyverkezés végett hogyan tudjon minél többet kicsavarni a nemzetből. Az alapítvány első kamatait tehát feltétlenül a hadügyminisztereknek kellene juttatni.

De — és itt jön a filozofia — a hadügyi technika előre fejlesztésében megvillan az a messihi látó törekvés is, hogy önmagát a lehetetlenségig kiképezze. Hogy a fegyverkezést önmagának a megölőjévé tegye. Si vis pacem, para bellum, — idéztük mostanában is a Szerbiával való hecczünk közben. Készülünk mind nagyobb és mind nagyobb háborúra, hogy minél nagyobb békénk legyen. Ilyen elfejlesztésben maga a militarizmus fog lenni a leghathatósabb antimilitarizmus.

Csak egy csavart kell hozzá, éppen csak egy csavart. Valami olyan apró szerszám, ami az emberek irigykedését és féltékenységét, ezt a minden háborúság okozóját leszorítsa, megfékezze. Minden trónushoz, minden külügyminiszteri székhez, minden tábornoki kardbojtjához és minden ágyu torkához hozzakerülne ez a kijózanító csavart. A világbéke archimédesi eszköze kiemelné akkor az embereket és nemzeteket abból a bolond gondolatból, hogy egymárból a vért s az életet kicsavarják.

Csak egy ilyen csavart találjanak ki mihamarabb. Akkor annak a feltalálónak majd ki lehet adni a hadügyi technika fejlesztésére tett alapítványból nemcsak a kamatokat, de az egész tőkét is.

Szarvasmarha tenyésztésünk.

-- Irta: Czirmes Bálint. --

Székelykeresztur, május 7.

Az „Udvarhelyi Hiradó“ folyó évi márczius 6-iki számában az ideai székelykereszturi tenyészállatkiállítás eredményeit ismertető cikkünkkel kapcsolatban, megemlékeztünk arról a fontos hivatásról, amelyet nagyobb birtokosaink, a hazai szarvasmarhatenyésztés fellendítése céljából, híven betöltenek. Említettük, hogy e tekintetben különös érdemeket szereztek a fiatfalvi, szenterzsébeti és a szentdemeteri tenyészetek tulajdonosai.

Legelső rangú gazdasági szaklapunk a „Köztelek“ szerkesztőjének megtisztelő megbízása folytán e sorok írója, éppen most dolgozik egy olyan cikk sorozaton, melynek célja az lenne, hogy vármegyénk ezen kiváló tenyészeteit és üzemi eredményeiket képekkel illusztrálva, az ország és a külföld olvasó közönségével megismertessük.

Éppen a szót vette ki a számból, a Budapesten megjelenő „Termelés“ című gazdasági lap, amidőn április 25-iki számában, Ugron Zoltán szarvasmarhatenyésztéséről hoz ismertetést.

Mivel örömrünk és büszkeségünk telik abban, ha vármegyénk jelesebb gazdáiról, az ország szívében is előnyösen emlékeznek meg, ezért csaknem szó szerinti kivonatban leközöljük a fiatfalvi tenyészet ismertetésére vonatkozó érdekes és tanulságos dolgozatot a következőkben:

„A magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztésnek egyik érdemes apostola Ugron Zoltán fiatfalvi földbirtokos, ki az ideai székelykereszturi kiállításon a második díjat vitte el bikáival.

Ugron tenyészetét majdnem semmiből vitte és fejlesztette mai elősmert és tekintélyes magasságára. 1888-ban kezdett gazdálkodni s a marhatenyésztését ekkor csak arra basírozta, hogy tinóborjúkat vásárolt és nevelt — éppen csak a saját igaerő szükségletének fedezésére. Járt a vásárokat s e közben megvásárolt egy gyönyörű fejlődésben volt 1 és fél éves üszőt és egy remek 4 éves felfolyatottnak mondott tehenet. Persze csalódott. Az üsző már vemhes volt, a tehen meg üres.

Amaz leborjazott mihamar, a tehenet be kellett fedeztetnie és rábocsájtott egy kitűnő Szentkirályi-féle bikát. E két tehen volt mai tenyészetének a törzse és alapja. Az üszőnek vett Csinos nevű tehen 51 borjunak adott életet (kétszer kettőt ellett) és végre 21 éves korában 240 korona árban került mérsáros kezére. A tehen korában vett Virág ellenben csak 2 borjut vetett Ugronra, s a második borju után sérülés érte, amibe bele is pusztult.

A kilenczvenes években egyszerre magasra szökött fel az ökör ára. Ez Ugront arra ösztönözte, hogy állományát szaporítsa és a borju nevelést forszirozza. Újra a vásárokra indult tehát és szép fejlődésű üszöket szerzett be, amiket a kellő idő beálltakor saját nevelésű — Csinos tehenétől származó — bikájával üzette fel. Így érte el 15 tehen-

nel az 1894. évet, amikor a „Hungária vajkiviteli r.-t.“ megalakult s ő is a vajtermelésre határozta el magát s évégből tehénállományát vétel útján 40 darabra egészítette ki. Borju nevelés mellett természetesen a tej kevés volt s ezért átvette 8—10 fillér árban a községi kisgazdák tejét is. Három évig tartott csak ez a gazdálkodás s ez idő alatt rájött, hogy a vajtermelés rossz üzlet, amire ráfizet. Abba hagyta tehát a tehénésztet s teheneit járomba fogta, ökör és lóállományát redukálta s kitzte maga elé azt az irányelvet, hogy borjut nevel, s a súlyt főleg kifogástalan apaállatok előállítására fekteti. Ezt a célt következetes és czéltudatos tenyészkiválasztással, okzerű takarmányozással sikerült is elérnie, bikái keresettek lettek és jól fizették; bikái 1896-ban már 568 korona átlag árban keltek el, az 1908 évben pedig már 990 koronán.

A jó és szigorú tenyész kiválasztás keresztülvitelét érdekesen illusztrálja az, hogy a mai fiatfalvi összes tehénállományban (40 drb) csak 4 szerepel ösul és pedig Csinos 19-nél, Virág 8-nál, Figura 7-nél, Piros 6 nál.

Idegen bikát mindössze 3 darabot használt Ugron. Egy Jósika-féle (tejelő jellegű) bikát 1 évig, a Sperkertől vásárolt Jáger bikát 4 éven át és egy a Somogyi-féle héjjasfalvi tenyészetből eredő bika most áll ott áll már második éve. Egy-egy folytatásra közben — a vérfertőzés elkerülése okából — küldött teheneket az Orosz Lajos, illetve br. Kemény, Sperkertől származó, szenterzsébeti törzsbikákhoz is. Sperket tenyészetének előnyeit tehát Ugron is méltatta és kereste; — ám a tenyészete kiegyenlítését mégis a beltenyésztés adta meg, amit annyira vitt, hogy csak éppen a testvérek és anya és borja közti vérfertőzést kerülte el. A tenyészet jellege ma eléggé kidomborodott; ám Ugron mégis újra vissza óhajtott térni a beltenyésztéshez, aminek eddig semmi hátrányát nem tapasztalta.

A gyors fejlődést az okszerű takarmányozással igyezik előmozdítani; hogy ebben mennyire közelítette meg a célt, arra talán elég csattanós bizonyíték az, hogy a 20—22 hónapos bikák mind kiválóan tenyészképesek és a székely községek valószínűleg ostromolják bikáiért, — üszői pedig 2 éven felül mind felfolyatnak. De nem téveszti Ugron szem elől az edzettséget sem. Az esztendő üszők májusban mind a Hargitára mennek legelőre, ahol jó évben 20—40 kilogrammot gyarapodva — térnek vissza. Rossz években azonban máha előfordul az is, hogy az üszők a felhajtási súlyt sem hozták vissza. A Hargitáról szeptember végén a dér és hó üzi haza a jószágot. Ide, erre a nehéz hegyi legelőre jár a marha s minden tehen beellése előtt itt szokott nyaralni 2—3 nyáron át aszerint, amint vemhessége engedi.

Az első borju után a tehen mind járomba lesz fogva és ettől kezdve dolgozik az igában, szánt, boronál, végzi a takarodást. A major körüli könnyebb munkát az elapasztottak és az idősebb borjasok teljesítik. Ha kevés a munka legelőre hajtattak; télen át csak fenntartó takarmányozásban részesülnek, a nehéz és sürgős dologidőben azonban — ősszel és tavasszal — a rendes takarmány mellett abrakot is kapnak.

A borjuk nemre való tekintet nélkül — esztendő korukig bőven abrakoltatnak, kapnak elég és jó szénát, és télen répát. A bikaborjuk májustól novemberig legelőn járnak s csak zöld takarmányt kapnak. Novembertől kezdve azonban, főleg az eladásra felállított bikákat — erősen abrakolja. Szép gömbölyű bikákat azért vásárolják a községek nagy előszeretettel, mert igénytelenek s a tehenek közt szabadon járva a legelőt jól birják.

Sok mozgás különféle terepeken, tekintet nélkül az időjárásra, gyors fejlődés, testnagyság, jó tudó — ezt tűzte maga elé Ugron, annyi tejelekenységgel egybekötve, hogy a borju jó fejlődése biztosítva legyen. Ez nézete szerint — a jövő magyar marhájának főtényezője.

Ugron azt tartja, hogy magyar-erdélyi marhát csak az tenyészsen, akinek kellő táplálkozást biztosító legelője van. És ezt az élő motort becsüljük meg, ne hagyjuk kivesszni, s főleg ne téveszzen meg az, hogy a magyar marha mustra korában a nyugatnál 50—60 koronával kevesebbet ér, ellenben számítsuk azt, hogy ez a marha 8—10 évig is kitűnően huzza az igát.

Ezek az Ugron tenyésztési elvei. Hogy jó és helyes elvek: vitathatatlan. De honorálja a praxis is és az ő hü vevő közönsége, amely évről-évre gyarapszik.

Mint fontos és tenyészetre jellemző adatokat sorolhatjuk föl, hogy meddőség az Ugron teheneinél igen ritkán fordul elő s minden egyes tehén csaknem minden évben beszámolt borjával. Betegség, járvány, elhullás a tenyésztési két évtized alatt alig volt. A tehének magas korig használtak s ma is több 15—21 éves tehén van az állományban, amelyekhez tenyésztője melegen ragaszkodik, vallván, hogy a kipróbált egyedek inkább viszik előre a tenyésztést, mint a fiatalok, amelyeknél a külsőből és a leszármazásból csak következtethetünk.

HIREK.

Székelyudvarhely, május 9.

Bontják a szemináriumot.

Az öreg, közel háromszázéves szeminárium bevégezte földi pályáját; néhány nap leforgása alatt már a nyomát sem fogja látni többé senki emberfia. Pedig még birta volna az életet a magas koru aggasztán, mert erős bordái voltak, de szükség volt a helyére, egy új intézetnek kell az a terület, amelyet eddig elfoglalt, tehát pusztulnia kell.

Akár csak az emberi életben . . .

Bármily nagy szolgálatot is tett valaki hosszú pályája alatt, bármennyi generációnak volt nagy hasznára működése, bármekkora pozíciót töltött be számos éveken át, mennie kell; változtak a viszonyok, változott a korszellem, az egykor jeles, átalakító eszmék elavultak, új embernek kell helyet adni. És diszkréten megszuggják neki, hogy már elég volt, menjen szépen félre magától, különben elmeneszti.

A jó, öreg szemináriumot is meneszti, egyszerűen leütik, mert magától nem akart menni. Pedig milyen monumentális, milyen impozáns lehetett ez előtt ugy kétszázötven esztendővel! Milyen büszkeséggel tekinthetett le annak a magasból széles falaival, sok ablakszemével azokra az épületekre, amelyek alatta szerényen meghúzódtak. A századoknak mennyi vihara robogott el fölötte, mennyi harcizaj lármája, mennyi küzködés zajongása verődött vissza faláról, nyomot sem hagyva rajta — s ime most, a csendes, nyugalmas időkben beleütik fejébe, oldalába a csákányt és szétmarczangolják. Hány száz meg száz gyermek lakott boltíves szobáiban, kik belőle, mint érett ifjak kerültek ki az életbe és emelkedtek magas polczokra s ime nincs közöttük egy sem, aki megvédené, nem engedné elpusztulni . . .

Hja, öreg szeminárium: sic transit gloria mundi! Te is addig-addig nézted — talán irigykedve — a „Székely támad“ várat, amíg megérted, hogy szemed láttára leszdedték a koronáját. Most te is az ő sorsára jutottál. De ne busulj, nem mész egyedül, veled mennek azok az épületek is, amelyek szomszédságokban voltak; valahol s valamikor talán ismét csak összekerültek.

Azonban mégis csak szomorú dolog a te pusztulásod. Istenem, hány embernek a lelkében rezdült meg egy hur, mikor a nevedet előtte kiejtették. Mennyi édes és mennyi keserű emlék támad a rád való emlékezés nyomán. Hány nagyvagyony, előkelő állású ember él és élt, aki benned mint szegény, nyomoruságos nebuló lakozott egykoron. Hány züllött, tönkrement alak kóborol és kóborolt a földön, aki kis deák korában nálad meleg hajlékot, józú kosztot kapott. Mennyi nemes idealizmus, mennyi lelkesedő tűz és mennyi nagy gondolat csirája keletkezett kemény falaid között és mennyi rakoncátlanság, mennyi léhaság, mennyi könnyelműség törött össze benned és adott helyet a komoly, törekvő, áldásos munkának. Ki tudna számot adni mindezekről, hiszen azoknak jó része, akiket te védő, melengető szárnyaid alatt fölneveltél, már régen a sirban porladozik, másik részét pedig szétdobta a világon a sors szele, talán azt sem tudják, hogy mi történik veled. Csak te tudtál volna hosszú-hosszu történetekről elbeszélni, de neked nem volt ajkad, most pedig egészen el kell pusztulnod . . .

Szomorkodva állok koporsódnál szegény szeminárium, de megnyugszom abban a gondolatban, hogy ennek így kell lennie. Semmi sem állandó itt a földön, te sem lehettél örökéletű. Azok is mind eltűntek, akik téged megalkottak, neked is itt kell hagyod a földi létet . . .

Romjaidon feltámad egy új, büszke lakó s aztán majdan . . . egykor azt is lerombolják . . .

Roma interim crescit Albae ruinis.

Tízéves találkozó. Azok az ifjak, akik az 1899-ik esztendőben a helybeli róm. kath főgimnáziumban érettségi vizsgálatot tettek, f. évi június hó 12-ik napján, mint meglelt férfiak, tízéves találkozóra gyűlnek össze városunkban, hogy a lefolyt tíz esztendő örömet és bánatát egymásnak elbeszélve, néhány b'zalmas órát együtt eltöltsenek. *Soó Domokos*, Székelyudvarhely város tanácsosa, a tízéves találkozó elnöke, lapunk utján kéri fel vidéki volt osztálytársait, hogy megjelenésüket, illetőleg megjelenésük napját vele közöljék, hogy a szükséges lépéseket megtehesse.

Székelyek nagygyűlése. A Székely Társaságok Szövetségének idei nagygyűlése, mint e lapok hasábjain már korábban is jeleztetett, 1909. június 1-én Debreczenben lesz. A kibocsátott tárgysorozat szerint június 1-én 8 órakor a nagy templomban istentisztelet lesz, mely után 9 órakor a nagygyűlést megnyitja Deák Lajos kir. tanácsos, a szövetség elnöke. Debreczen város részéről a vendégeket üdvözlő Kovács Sándor polgármester, az ottani Székely Társaság részéről pedig Szávay Gyula keresk. és iparkamarai titkár. Ezt követik a következő értekezések: 1. „Magyar nemzeti politika, tekintettel az erdélyi részekre.“ Előadó: Gr. Bethlen István. 2. „Magyar gör. kath. egyház.“ Előadó: Dr. Ferenczy Géza. 3. „A Székelyföld keresk. és ipari viszonyai.“ Előadó: Dr. Brázay Zoltán. 4. „Nemzetfentartó szellemi erők.“ Előadó: Dr. Darkó Jenő. 5. „A székely nemzeti alapgyűjtéséről jelentést tesz Gáffy Ignác.“ A nagygyűlés után, vagyis június 2-án megkezdődnek a kirándulások és pedig először a *Hortobágyra*. Itt a kirándulók Debreczen város vendégei lesznek. Június 3-án Tokaj-Sárospatakra és 4-én Tátrafüredre. A székelyudvarhelyi Székely Társaság tagjait midőn ezekről az elnökség tisztelettel értesíti, egyidejűleg fölkeri, hogy azok, kik a közgyűlésen részt akarnak venni, folyó hó 20-ig forduljanak a Szövetség elnökségéhez Marosvásárhelyre, honnan kedvezményes vasuti jegyek is kaphatók. Azok pedig, kik a kirándulások bármelyikén is részt akarnak venni és elszállásolásra igényt tartanak, forduljanak a debreczeni Székely Társasághoz, ugyancsak folyó hó 20-ig.

Osztályvizsgálatok. A helybeli róm. kath. főgimnáziumban a VIII. oszt. osztályvizsgálatait f. hó 6., 7., 8. napjain tartották meg. Vizsgálatra jelentkezett 38 rendes és 1 magántanuló.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete 6 ikán délután *Gotthárd* János polgármester elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tartott. Napirend előtt *Szabó* András a collegium és templom közé kért átjáró lerakását sürgette meg. Elnök azon válaszát, miszerint az az új építési programban felvétel, felszólaló tudomásul vette. A közgyűlés jóváhagyta a tanácsnak Fenyédi Ignác vállalkozóval a városi kövezet építése- és javítására három évre kötött szerződést, egyben Dr. *Válentsik* Ferencz indítványára utasították a mérnököt, hogy három havi záros határidőre a város utcáinak koczkakövel való burkolására készítsen költségvetést s azt terjessze a képviselőtestület elé. E tárgypnál *Gyertyánffy* Gábor a városi szabályozási tervet elkészíttetését tette szóvá. A főreáliskolának a szombatfalvi réten 2 hold 1024 □ ölet 25 évre bérbeadtak. Ezen területet az intézet ifjúsági játszótérnek rendezi be. Dr. *Solymosy* Lajos, Dr. *Pál* Ernő, Dr. *Válentsik* Ferencz, *Gyertyánffy* Gábor, Dr. *Mezei* Ödön és Dr. *Nagy* Samu felszólalásai után a terület bérösszegét évi 300 koronában állapították meg és kikötötték a szerződésbe, hogy ezen területet városrendezési célokra visszavehetik. A villamos művek üzemvitelének ellenőrzésére a közgyűlés Dr. *Solymosy* Lajost és *Gyertyánffy* Gábort kiküldötte. A törvényszék részére kért ingyen telekre vonatkozólag a tanács azt a javaslatot terjesztette elé a közgyűlésnek, miszerint írjon fel a közgyűlés az igazságügyi kormányhoz, hogy tekintettel arra, mivel a városnak 670 ezer korona adóssága van, s csak közelebbről is az állami iskola felépítésével mintegy 200 ezer korona terhet vállalt magára, de meg jelenben 70—80%-os pótdóval küzd — ingyen telket a törvényszéki épület részére nem engedhet át, azonban kész a sétatér melletti területen, mérsékelt árban, vagyis □ ölenként 20 koronával, megfelelő nagyságu területet rendelkezésre bocsátani. Dr. *Válentsik* Ferencz veszedelmesnek tartja a város közönségére nézve, ha középületeinket a központból mind a város szélére helyezük át. Ezzel a forgalmat áttereljük a város szivéből a szélekre, hol ezen mesterséges fejlesztés folytán új város rész alakul, míg a meglévőnek forgalma és így értéke csökken. A törvényszéknek a belvárosban kell a megfelelő területet találni, miért is javasolja, hogy írjon fel a város a miniszterhez, melyben fejtsse ki

ezen indokok alapján kívánságát s ezen feliratot pedig egy monstre kü'dötség nyujtsa át a miniszternek. A közgyűlés a város javaslatával szemben ezen indítványt fogadta el egyhangulag s a felirat elkészítésére Polgármestert, *Soó* Domokost, Dr. *Solymosy* Lajost, Dr. *Pál* Ernőt és Dr. *Válentsik* Ferenczet kiküldötte, míg a deputációba felkérte: *Ugron* Ákos főispánt, *Sebesi* János alispánt, *Gotthárd* polgármestert, Dr. *Válentsik* Ferenczet, *Becsek* Aladárt, Dr. *Mezei* Ödönt, *Kovács* Dénest, *Sterba* Ödönt, *Zakor* Józsefet, *Bálint* Györgyöt, Dr. *Solymosy* Lajost, Dr. *Nagy* Samut; *Szeles* Dénest, *Szebeni* Antalt, *Daróczi* M. Klóst és Dr. *Pál* Ernőt. — Végül a városok országos kongresszusán való képviselőre *Gotthárd* polgármestert és Dr. *Válentsik* Ferenczet kiküldötték, mire a gyűlés véget ért.

A természeti emlékek fentartása. Az emberi önzésnek nem sok érkeke van a természeti emlékek iránt. Szereti a fát, a bokrot, a sziklát, — de nem tesz közte különbséget. A sarjadozó csemetének, az apró kavicsnak csak úgy örül, mint az évszázadok viharait átélte facsodának, évezredek emlékeit őrző bazaltmonumentumnak. Ezért aztán az előretörő kultúra nagy veszélyt rejtett magában a mi természeti emlékeinkre nézve s az őserdőket, az érdekes növényfajtákat, lápokot, sziklákat, melyekhez nem egy esetben regék, mesék, vagy történelmi események emlékei fűződtek, kiméltlenül vitte az anyagi érdekek vágóhídjára. A kócsag kipusztult, aki darut akar látni, annak évekig kell lesni egyet, kiveszett erdeinkből a bölény, mindinkább vadaskerti állattá üldözzük a szarvast, egymásután taroljuk le erdősegeinket, melyek az őstermeszet képét még magukon viselik. *Darányi* Ignác földmívelésügyi min. fontos lépést tett a természeti emlékek intézményes védelme érdekében, amidőn megbizta *Kaán* Károly erdőtanácsost, hogy a természeti emlékek fentartásának kérdését tanulmánytárgyává tegye. *Kaán* erdőtanácsos e megbizásnak megfelelt s munkája: „A természeti emlékek fentartása“ czimen most jelent meg a földmívelésügyi miniszter kiadványaként. *Kaán* szerint gondozásra, sőt törvényes védelemre érdemes természeti emlékként volna tekintendő: a hazai föld területén, vagy annak mélyében a természet bármely világába tartozó minden olyan természeti alkotás, mely vagy történelmileg bőséges, vagy tudományosan értékes, esztétikailag kiváló, bármilyen ritka, vagy pedig arra hivatott, hogy idővel a természeti emlék becsével birjon. *Kaán* ezek alapján azt javasolja, hogy az egész társadalom bevonása mellett írjuk össze természeti emlékeinket és a kellően elbírált anyag ismerete után a külföld egyes országai példájára hozzunk olyan törvényt, mely a műemlékekhez hasonlóan biztosított védelmet a természeti emlékeknek. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, aki a természeti emlékek védelme érdekében még 1900-ban kiadott intézkedésével megelőzte az európai országok idevonatkozó akcióit, most a fuzet szétküldése mellett felhívta a törvényhatóságokat, hogy a kerületükben található természeti emlékeket írják össze, és tegyenek javaslatot azok minden időkre biztosítandó védelméről. Magyaránny országos mozgalomról van tehát szó és mi nem csalogunk, ha azt reméljük, hogy társadalmunk az ügy érdekéhez méltó lelkesedéssel karolja fel a földmívelési miniszter akcióját.

Egy siremlékért. Vettük a következő sorokat: Tekintetes Szerkesztő ur! A néhai Bedő Ferenc református p.p. sirja rendezésére befolyt s beceslapjában közölt I. és II. kimutatás után újabban 177 K 50 fill. adományt kaptam s 528 K időközi kamatot, úgy hogy a gyűjtés jelenlegi eredménye 37378 K. Az utóbbi gyűjtéshez adakoztak: Az Udvarhelymegyei takarékpénztár r. t. 100 K a Székelyudvarhelyi Zalogkölcsonintézet és betéti pénztár 20 K, az Agrár takarékpénztár r. t. helybeli fiókja 10 K, özv. Gál Jánosné 5 K, özv. Szabady Ferenczné, Hein P. 4—4 K, dr. Nagy S. és Loótz F. 3—3 K, dr. Nagy Samuné, Hlatky Miklósné, Hlatky M. Zárug A., Martinovits Sz. és Bójthe B. 2—2 K, Gáspár J., Bauer J., Szakács J., Herczeg J., özv. Pálffy Ferenczné, Szentés M., Balló Zsigmondné, Balló Zs., Demeter Á., dr. Ferenczy B., dr. Szó'ga F., Steinburg Ottó, Ferenczy J., Ferenczy E., özv. Gonda Jenőné 1—1 K. Szabó E. 50 fill. Adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mondok szíveségükért. Utolsó közleményemben tett azon megjegyzésemre, hogy Riemer Gusztáv urnál is van e célra bizonyos aláírt összeg, Riemer ur megígérte, hogy a gyűjtést az aláírók névjegyzékével rövid időn át fogja adni. Újabban arról értesültem, hogy vannak asztaltársaságok, melyek szintén gyűjtenek e célra. Tisztelettel felkérem, szíveskedjenek az eredményről értesíteni, hogy tájékozhasam magamat az összeg nagyságáról s a munka megkezdhetéséről. A gyűjtés eredménye még mindig nem elég, ismételtlen felké-

rem volt hivat, jó barátait és tisztelőit, hogy egyes adományokkal a kitűzött cél megvalósítását elősegíteni sziveskedjenek. Szerkesztő urnak sziveségét köszönöm s maradok tisztelője dr. *Solyomossy* Lajos.

Májusi hó. Most szombat reggelre virradólag a fiatal tavasz kiesett a szerepéből, öreg téli időnek kezdte képzelni magát. Hullott a hópihe sűrűn, kavargva, hideg és szúrós gunyolódással. Bizony nem biztató tavaszkezdés ez, s ha valami langyos eső ki nem egyenliti ezt a téli tréfát, akkor a gyümölcsfák nagyon megsínylik a további hideget is, de a hirtelen jövő, szárító napsugarat is. A közeli környékekből is erős havazásokról kapunk hírt, s a bántó hűvösség szinte engesztelhetetlennek érzik még télkabátot keresztül is. Vénül az öreg föld, s fogy a melegség belőle...

Halálozás. *Jancsek* József áll. szakiskolai művezetőt súlyos csapás érte. Jó kis fia, *József*, főreálisk. 2-ik oszt. tanuló, életének 11-ik évében rövid szenvedés után f. hó 3-ikán elhunyt. Halálát szülői, két kis testvére és számos rokon gyászolja.

A kereszturi képezde új épülete. A kereszturi tanítóképző-intézet új épületének felépítésére a vallás és közoktatásügyi miniszter hirdetőment tett közzé, melyben az intézet és internátus, betegpavillon és faskamrák felépítése alkalmával teljesítendő föld, kőműves, elhelyező, vasbeton, műkő, vas, ács, cserépfedő, bádogos, burkoló, padozati, asztalos, lakatos, mázó, üveges, kárpitos, szobafestő, kályhás, árnyékszék, vízvezeték és fürdő, továbbá gázvezeték berendezési, felvonó, kut, villámhárító munkák elkészítése, illetőleg szállítása iránt a következő feltételek mellett nyilvános árlejtést hirdet. Az árlejtésben részt vehetnek mindazon szakértő hazai iparosok vagy vállalkozók, kik üzletük gyakorlására hatósági engedéllyel bírnak. Ajánlatok az összes munkákra, egyes munka csoportokra vagy pedig egyenként külön-külön tehetőek. A munkára vonatkozó munkakivonatok és ajánlati minták vállalkozók rendelkezésére bocsáttatnak és kötelesek abba egységeiket beiktatni, a végösszegeket pedig úgy számjegyekkel, mint betűkkel kiírni. Csak azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kiszolgáltatót eredeti íveken tétetnek, melyeknek szövegén változtatni semmi körülmények közt nem szabad. Később érkezett, távirati uton küldött, vagy pedig utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az egy koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb f. május hó 24-én déli 1 óráig a vallás és közokt. m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál (V. Hold-utca 16.) nyújtandók be. Fentartja magának a vallás és közokt. m. kir. miniszter azon jogot, hogy ajánlattevő vállalkozók közül a jutányosság szem előtt tartása mellett a munka kivitelével és végrehajtásával azt a vállalkozót bizza meg, ki a jól és helyesen készített munkák teljesítése iránt már eleve is a legtöbb biztosítékot nyújtani képes. A munkákra vonatkozó általános, különleges feltételek és tervek Herczegh Zsigmond építész irodájában (IX. Lónyay-utca 28. III. em.) és az *udvarhelyi megyei államépítési hivatalban* naponta délelőtt 10—12 órák között megtekinthetők. Az ajánlati minták és munkakivonatok Herczegh Zsigmond építésznél fognak a jelentkező vállalkozóknak kiszolgáltattani. A műszaki művelet másolati példánya a megyei kir. államépítészeti hivatalnál ugyancsak megtekinthető. A munka még ez évben megkezdendő és tető alá hozandó s 1910. év augusztus 15-én rendeltetésszerű használatának átadandó.

Sztrájkoló munkások. *Benedek* Géza udvarhelyi cipész-mester munkásai sztrájkba léptek, s több irányú követeléssel léptek fel munkaadójuk ellen. A követelések azonban mind olyan természetűek, mint az általános munkásmozgalom idecsapó hullámainak látszanak, s nem igazi szükségérzet támasztotta. Többi közt kívánják a szakszervezet s a bizalmi férfi-rendszer elismerését, aminek nagyobb munkaterületeken még van is értelme, de kisvárosi kisiparossal szemben teljesen fölösleges. Követelnek aztán a munkások a munka kiosztására való várokozásért is bizonyos díjat. Ez a követelés is nagyon újszerű, s bizonyára abban a kedvezőtlen színben tünteti föl a munkásokat, hogy pihenésüket is megakarják fizettetni. Az iparhatóság a munkások követeléseit célszerűtlenneknek és jogtalanoknak minősítve, visszarendelte őket mesterükhöz. A munkások azonban mindez ideig nem teljesítették a hatóság felhívását. Mi pedig igen jónak látnók, hogy a munkások megfogadnák ezt a felhívást és ne kísérletezzenek olyan mozgalmak kezdetével, amiben több a hatalmaskodás, mint az igazság.

Baleset. Nagyobb arányú építkezés ritkán esik meg kisebb-nagyobb baleset nélkül. A jelenleg épülő kath. főgimnáziumnál is történt már baleset, mely könnyen végzetessé válhatott volna. Ugyanis a régi szeminárium lebontásánál dolgozó egyik munkást egy lezuhanó gerenda úgy ütötte mellbe, hogy kórházba kellett szállítani. Sérülése ugyan nem életveszélyes, de elég súlyos ahhoz, hogy egy ideig a munkától visszatartsa. E helyen kell megjegyeznünk azt, hogy azok az érdeklődők, akik a munkák megtekintésére járnak, nem vigyáznak eléggé testük épiségére. Pedig azoknak kellene elsősorban óvatosoknak lenniök, akiket csak a pusztá kíváncsiság visz oda, nem pedig azoknak a munkásoknak, akiknek elég gondot okoz az, hogy az egyensúlyt megtartva onnan a magasságból le ne zuhanjanak.

A nagyszabeni tanítóképzőintézet I. és II. osztályába a következő 1909—1910. tanévre felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leányiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevel. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az ideai első félévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiutaló, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 35 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-ig kell benyújtani. A felvétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehetőek olyanok is, akik kisedővónói oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a gimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különböző tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szivesen küld az igazgatóság.

Uj postaügynökség. Udvarhelyvármegye Vargyas községben kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség folyó hó 16-án megnyílik. Ezen postaügynökség kézbesítő kerületébe csak Vargyas község osztatott be.

Udvarhelyi cigány Budapesten. *Ampovics* Béla városunknak hosszú éveken keresztül kedvelt cigányprimása f. hó 6-án kezdette meg működését Budapesten a Tökölly-ut 3. szám alatt levő *Cirkvenica* kávéházban, a hol naponta a közönség osztatlan tetszését már eddig is a legnagyobb mértékben kiérdemelte.

A „Politikai Magyarország.” Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt erkölcsi támogatásával nagyszabású történelmi és politikai munka jelenik meg. Címe: *Politikai Magyarország.* Főszerkesztője *Szász* József országgyűlési képviselő. A munka 3 főrészből áll. I. rész: Politikai történelmi rész, amelynek célja kidomborítani, hogy Magyarország fennmaradása, ereje, minden nagysága egyetlen törekvésről nyert tápot, életet: az önállóságához, függetlenséghez való törhetetlen ragaszkodásából; minden dicsőségét ez hozta meg. 2. rész: A politikai életünk alapjainak és tényezőinek ismertetése. Államiságunk eszméinek kidomborítása. 3. rész: Politikai szereplők lexikonja, mely felöleli az önállóságunkért folytatott munkában résztvevő összes szereplőket.

Híd és átereszt építés. Udvarhelyvármegye közg. bizottsága, illetve Udvarhelyvármegye alispánja a fenyéd-zetelaka-gyergyói tvht. közút 6—7 km. szakaszán levő 25. sz. hidjának építését 4776 kor. 30 fill., — felsőboldogfalva-felsőrákosi tvht. közúton levő 44. sz. műtárgy építését 2165 kor. 72 fillér, — a szentlélek-székelykereszturi tvht. közúton levő 4. sz. hid építését 4969 kor. 41 fillér, — az óczfalva-kányádi tvht. közúton levő 2. sz. hid javítását 4302 kor. 15 fillér és a sárd-zsákok-szentdemeteri tvht. közúton levő 11. sz. műtárgy ujjáépítését 1359 kor. 55 fillérrel, — a székelykeresztur-étédi tvht. közút 8—16 km. szakaszán levő 24., 39., 40., 41., 42., 45., 48., 49., 50., 51., 54., 55. sz., továbbá a sárd-zsákok-szentdemeteri tvht. közút 24—25 km. szakaszán levő 75. és 77. számú beton-átereszek építését 5565 kor. 78 fill., illetve 777 kor. 16 fill., összesen tehát 6342 kor. 94 fill. összköltséggel engedélyezvén, azok biztosítása céljából az államépítészeti hivatal főnöke zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Mindazokat, akik a fent jelzett munkákat elnyerni óhajtnak, a vonatkozó ajánlataikat öt pecséttel lezárt borítékban a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál folyó hó 29., illetve június hó 2-án délelőtt 10 óráig nyújtsák be. Az építési munkákra vonatkozó tervek, továbbá a szerződési minta, általános és részletes feltételek a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál naponta a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Megjegyeztetik, hogy a szóban levő hidakra a vasbeton szerkezettel is nyújthatók be ajánlatok, ez esetben azonban részletes tervrajz, költségvetés és erőműtani számítás is melléklendő.

x **Az ország legnagyobb ipartelepeinek** egyike a Bohn-féle téglagyárak, melyek amellelt, hogy sok ezer munkáskéznek állandó keresetet nyújtanak, a hazai iparnak dicsőséget is szereznek. A Bohn-féle szab. természetes vörös fedélcserépek általános kedveltségnek örvendenek.

KÖZGAZDASÁG.

Az Első magyar általános biztosító társaság múlt hó 3-án tartotta évi rendes közgyűlését gróf Csokonics Endre v. b. t. tanácsos elnöklés alatt. Az igazgatóság részéről az ügyeket maga a társaság vezérigazgatója: Ormódy Vilmos főrendiházi tag adta elő. — Az igazgatóság felolvasott jelentéséből, valamint az előterjesztett zár- és mérleg-számlákból kitűnik, hogy a lefolyt 1908-iki ötvenegyedik üzletév eredményei voltak a társaság működése óta a legnagyobbak s összesítésükben a legkedvezőbbek. Az évi 4.215.871 K 25 f. tiszta nyereségből az igazgatóság 1.500.000 K összeget javasolt a részvényesek osztalékául kifizetni, tehát minden egyes egész részvényre 500 korona osztalék esik, míg a nyereség többi része az alapszabályszerű levonások után a társaság dugszdag tartalékainak és alapjainak még további erősítésére szolgál. A társaság biztossági alapjai összesítő már a múlt év végével 186.926.344 K 63 f. összeget tettek ki. Az üzleti eredményekhez méltó volt ezuttal is a társaságnak a közczélok iránt tanusított hagyományos áldozatkészsége. A számos jótékony és hazafias célú adomány közül különösen szembetűnik, hogy a magyar társaság 10000 lírát juttatott az olasz kormányhoz a szicíliai és calabrai földrengés által sújtott szerencsétlenek javára. Ezuttal került első ízben kiadásra a társaság különleges nagy adománya, az 500000 kor. tőkeösszegegel tavaly megalkotott félévszázados alapítványának kamatai. E 20000 korona összegű nagy adományt a kormányzó-testület együttesen a közgyűlésen szintén felolvasott külön megokolással ez évben a magyarországi Vörös kereszt egyesületnek javasolja kiadni, az egyleti mozgó rak-tár, vagyis a mozgósítás esetére készenlétben tartandó fölszerelések céljaira. A megokolás utal az immár szerencsésen elhárított háborus veszedelemre, melynek hatása alatt ez évben a nagy adománynak illetén felhasználása tűnik fel leghazafiasabbnak és leginkább időszerűnek. A közgyűlés az összes számadásokat s az igazgatóság, illetőleg az egész kormányzó-testület valamennyi javaslatát köztetszéssel egyhangulag elfogadta s az 1908-iki üzletévre vonatkozó fölmentvényt minden irányban megadta. Az egész részvényenként 500 korona osztalék kifizetését a társaság főpénztára már a legközelebbi hivatalos napon (hétfőn, e hó 5-én) megkezdte.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Fogorvos Perl József

American Dentist helyben megérkezett.

Elvégez minden fogorvosi műtéteket, u. m. foghúzás teljes érzéstelenítéssel, arany és más töméseket, üfogak és teljes fogsorok szájpádlás nélkül, arany és hidmunkákat. Lakása Budapest-szálloda 2. szám. Rendel délelőtt 9—12-ig, délután 2—5 óráig.

Találmányokat

szabadalmaztat és értékesít; védjegy- és minta-oltalom az összes államokban

Pataky Vilmos

hites szabadalmi ügyvivő

Budapest IV., Eskü-ut 3. Telefon 89 22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön:

Berlin, Paris, Amsterdam,
Leipzigerstrasse 112, 58, rue Lafayette, Keizersgracht 209

Éladó 2 drb. eredeti szimenthali vemhes tehenem. Lina I. 4 éves, ára 240 frt. elloz julius végén, megfelelő táplálás és jó gondozás mellett napi 10—12 liter 4-5% zsirtartalmu tejért szavatolok. Lina II. 20 hónapos, (borja a Lina I-nek) ára 200 frt. november hóban fog leelleni. Mindkét állat erős csontu, nagy termetű és formás-szép fejlődésű. Megtekinthető **Czirmes Bálint** gazdasági szaktanárnál Székelykereszturon.

Figyelem!!

Szőlőoltványt, szőlővesszót ne rendeljen addig, míg tölem árjegyzéket nem kér!
Gyökeres oltványok ezre 140 K. Delaware * ezre 100 korona. *

Cím: Szigyártó Nagy Mihály, FELŐSEGESD, Somogy megye.
 20-25

A szépség!

Minden hölgynek kétségtelenül legfőbb vágya, hogy mentől szebb legyen s hogy ezen célját elérhesse, megragad minden alkalmat és legképtelenebb dolgokkal kengeti arcát — A legtöbb esetben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak, hogy szép nem lesz, hanem ellenkezőleg sok esetben tönkre is teszi arczobrét úgy, hogy igen hosszú idő, gondos ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedülálló siker, melyet Gutori Földes Kelemen aradi gyógyszerész Margit-Crème-jével elért (különösen Francia- és Németországban) sok embert arra birt, hogy ezt a világhírű, ártalmatlan és az arcz minden tisztáltsága (szeptől, májfolt, kiütések stb.) ellen paratlan és csodálatosan ható szert utánozzák. Természetes, hogy ez senkinek sem sikerül, mert a Margit-Crème készítésének titkát senki más nem ismeri, mint a feltaláló és készítő s épen azért, mert a titkot soha senkire nem bízta, hanem minden egyes készítményt maga állít elő, a Margit Crème mindig egyforma, annak kidolgozása a leggondosabb, tehát hatása is rögtöni és biztos. Óvakodjunk tehát arcunkat mindenféleképpen kengetni és használjunk oly szert, melyet angol, amerikai és francia hírneves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos és ártalmatlan szert az arcz szépítésére és a szépség megőrzésére. Ez a világhírű szépítőszert a Földes-féle Margit-Crème, mely már 4-5 napi használat után teljesen átalakítja az arcz bőrét, eltünteti a szeplőket, májfoltokat, kiütéseket, borátkát, mitesszert arcz- és kéz-vörösséget. Az arcz ideális szép, üde és ifju lesz s amellet a Margit-Crém teljesen ártalmatlan.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona. Margit-szappan 70 fillér és Margit-powder (fehér rózsas és crème színben) 1 K 20 fillér. Ezen szerek mindegyike külön is használható. A Földes-féle Margit-Crème kapható a világ minden nagyobb gyógyszerertárában, ahol pedig raktáron nem volna, tessék egyenesen a készítőnek így címezve írni: Földes Kelemen gyógyszerész, Arad Kapható: Székelyudvarhelyen Solyomossy János és Nagysolyomosi Koncz Armin, Székelykeresztúron: Baungartner Karoly gyógyt. 2-5

Szives tudomásul.

Balázs Mihály és Balázs Károly butorraktára Székelyudvarhelyt.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozzuk, hogy **uj butorraktárunkat** a mai kor igényeinek megfelelően dusan berendeztük.

Raktárunkban nagyválaszték van modern világos, faragott, szecessios és közönséges, háló, ebédlő, iroda és szalonberendezésekben.

Különösen felhívjuk a t. közönség figyelmét arra is, hogy kiváló szaktudással készítünk mindennemű kárpitosmunkát, használt diványok és garnitúrák újra kárpitozását. — Kaphatók külön is íróasztalok, szekrények, mosdók és bármely szükséges butorok, bőségek, többféle hajlított székek, hintaszékek, diványok és minden e szakba vágó cikkek és esztergályos áruk. A nem nálunk készült butorokat elsőrangú gyáráktól és hírneves termelőkötől szerezük be, mi lehetővé teszi, hogy minden nálunk vásárolt butorért egy évi felelősséget vállalunk, mely oly garancia, mit egy butorkereskedő sem tesz.

Kérjük a n. é. közönséget, hogy butorrezükségletének beszerzése előtt raktárunkat saját érdekében megtekinteni el ne mulassa.

Hivatásunknak székely becsülettel óhajunk eleget tenni. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Balázs Mihály és Balázs Károly butorraktárosok

Sörivő

Közönség figyelmébe!

A jó hírnévben álló Kőbányai Első Magyar Részvény Sörfőzde egy új minőségű sört főz

„Tavaszi Részvény Sör“

név alatt, amely az összes külföldi sörök minőségével versenyez. Ezen sörnek a helybeli piacon poharankénti kimérése **kizárólagosan** nálam van vásár- és ünnepnapokon. — Kiváló tisztelettel

Sükösd Mikós,
vendéglős

Mindennap físs székely juhturó kapható: Barkóczy Jgnácnál, Vár-u. 42. sz. a. Kilonként 72 krajczár.

Saját termésű borok

1905. évi kitünő minőségűek, Rísling és Oporto fajokban kaphatók mérsékelt áron, 100 literen felüli mennyiségben Caspari Frigyesnél Medgyesen, Nagyküküllő megye.

Védjegy: „Horgony“

ALiniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél**, bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott doabza van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Nyári menetrend.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

V.-v. 8511	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8513		V.-v. 8514	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8512
616			250	nd. Székelyudvarhely érk. ^	142			544
632			306	Bikafalva	123			526
644			319	Bögöz	110			513
703			344	Nagyalambfalva	1253			457
711			403	Bethfalva	1224			427
731			416	Székelykeresztúr	1216			419
748			434	Ujszékely	1147			355
82			449	érk. Héjjasfalva ind.	1132			402
	214	630	427			144	708	
820	459	937	533	ind. Héjjasfalva érk.	1122	1054	323	316
848	525	104	602	Segesvár ind.	1152	1042	310	340
	628	1123		érk. Kiskapus ind.		935	142	
				Nagyszeben		1126	358	
	643	1146		ind. Kiskapus érk.		930	127	
	855	255		érk. Kocsárd ind.		747	1054	
		531		Marosvásárhely		1025	127	
	900	307		ind. Kocsárd érk.		746	1044	
	1050	510		Kolozsvár		553	354	
	232	1109		Nagyvárad		218	415	
	730	720		érk. Buapest ind.		910	820	

BOHN nagykikindai cserepe

Legjobb minőségű fedélcserép legolcsóbb árak mellett. Tessék árjegyzéket kérni. Képviselek kerestetnek.

BOHN téglagyár Nagykikinda

Szab. Bohn-féle termész. vörös fedélcserép

Magyar ember csak magyar ásványvi et igyék!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Egy liter víz ára palaczkcsere mellett:

Borszéki Boldizsár, idült gyomorba ellen	Borhegyi, hűgubajtó	Horgász, étvágygerjesztő
Borszéki Főkut, köszvény ellen	Boholti, üdítő víz	Kásonfőkut (Saluteris) jó és litheum tartalma
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen	Előpatoki, sárgaság ellen	Répati, égvényes ásványviz
Bodoki Matild, alkális savanyúviz	Felsőrákosi Mária, légszohurut ellen	Székely-Selters, idült gyomorba ellen
Baross, veseba ellen	Hargitaligeti, üdítő ital	Sztojka, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes hatása össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!